

SMITTEVERNPLAN for SORTLAND KOMMUNE

-revidert mars 18

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING

- 1.1 Forord
- 1.2 Målsetting
- 1.3 Relevant lovverk
- 1.4 Definisjoner
- 1.5 Kommunale oppgaver

2. DEMOGRAFISKE OG GEOGRAFISKE FORHOLD

3. PERSONELL OG MATERIELL I SMITTEVERNARBEIDET

- 3.1 Ansvar og fullmakter
- 3.2 Smittevernlegen/kommuneoverlegen
- 3.3 Allmennleger
- 3.4 Helsestasjon, inkl. flyktningehelsesøster
- 3.5 Miljørettet helsevern
- 3.6 Pleie- og omsorgspersonell
- 3.7 Teknisk avdeling
- 3.8 Mattilsyn
- 3.9 Materiell
- 3.10 Øvrige ressurser
- 3.11 Økonomi

4. SMITTEVERNARBEID I NORMALSITUASJON

- 4.1 Helseopplysning/rådgivning
- 4.2 Vaksinasjon
 - 4.2.1 Vaksinasjonsprogram
 - 4.2.2 Reisevaksinasjon
 - 4.2.3 Influensavaksine
- 4.3 Tuberkulose kontroll
- 4.4 Varslingsplikt og varslingsrutiner
- 4.5 MSIS

- 4.6 Drikkevann
- 4.7 Kloakk og avløp
- 4.8 Avfallshandtering
- 4.9 Skadedyrkontroll
- 4.10 Kontroll med andre virksomheter

5. SMITTEVERN I BEREDSKAPSSITUASJON

- 5.1 Ansvar og organisering
- 5.2 Informasjon
- 5.3 Primærbehandling
- 5.4 Vaksinasjon/bekjempelse
- 5.5 Spesielle sykdomsutbrudd/smittespredning
 - 5.5.1 Infeksjon via drikkevannskilder
 - 5.5.2 Matbåren infeksjon
 - 5.5.3 Infeksjon via dråpesmitte
 - 5.5.4 Infeksjon via blodsmitte
 - 5.5.5 SOS
 - 5.5.6 Tuberkulose
 - 5.5.7 Melding om smittsom sykdom fra skip
- 5.6 Smitteavfall
- 5.7 Isolering
- 5.8 Forsamlingskontroll
- 5.9 Skadedyrutryddelse

6. VEDLEGG :

- 6.1 Telefonliste-varsling
- 6.2 Pandemiplan)
- 6.3 Tuberkulosekontrollprogram
- 6.4 Plan for helsemessig og sosial beredskap
- 6.5 Organisasjonskart

1. INNLEDNING

1.1 Forord

Kommunehelsetjenesten har en sentral plass i forebygging og behandling av smittsomme sykdommer. I 1995 kom «Lov om vern mot smittsomme sykdommer» som skal sikre befolkningen mot smittsomme sykdommer. Loven har som et virkemiddel at alle kommuner skal lage en smittevernplan basert på lokale forhold. Smittevernplanen skal tydeliggjøre arbeidet og samarbeidet rundt smittsomme sykdommer samt avklare myndighets- og ansvarsforhold.

Smittevernplanen knyttes sammen med pandemiplan, tuberkulosekontrollprogram og plan for helsemessig og sosial beredskap

Navn/adresselister som vedlegg, for å lette arbeid med oppdatering

1.2 Målsetting

Smittevernarbeidet skal sikre befolkningen et vern mot smittsomme sykdommer ved å forebygge utbrudd av smittsomme sykdommer, og motvirke smittespredning i befolkningen.

Denne planen skal beskrive de tiltak og tjenester kommunen har for å forebygge smittsomme sykdommer, sikre minst mulig smittespredning og for å organisere smittevernarbeidet både i det daglige rutinearbeid, og i beredskapssituasjoner.

1.3 Relevant lovverk

Lov om vern mot smittsomme sykdommer av 5. august 1994 [Smittevernloven](#) er basis for smittevernarbeidet i kommunen. Loven gir klare oppgaver til helsepersonell, kommuneoverlege med særskilt ansvar for smittevern, kommunestyre og andre offentlige etater. Det forutsettes at alle aktører i smittevernarbeidet har kjennskap til loven

Lov om folkehelsearbeid av 1. januar 2012 [Folkehelseloven](#) er innført for å sikre en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, utjevner sosiale helseforskjeller og fremmer befolkningens helse. Den skal bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade og lidelse. Dette innbefatter også bekjempelse, behandling og forebygging av smittsomme sykdommer. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet, herunder også smittevernarbeidet, på en forsvarlig måte.

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester av 1. januar 2012 [Helse- og omsorgs-tjenesteloven](#) skal forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring av sykdom, herunder infeksjonssykdommer. Den skal sikre tjenestetilbudets kvalitet og et likeverdig tjenestetilbud til alle uansett sosial og økonomisk status, og sikre at tjenestetilbudet blir tilgjengelig for pasient og bruker, samt sikre at tilbudet er tilpasset den enkeltes behov. Dette legger klare føringer for smittevernarbeidet både i primærhelsetjenesten i kommunene, i spesialisthelsetjenesten. Loven legger også premisset for hvordan samhandlingen mellom de ulike delene av helsevesenet skal foregå, og angir hvilke instanser som har ansvaret for de ulike delene av smittevernarbeidet.

Lov om matproduksjon og mattrygghet ([matloven](#)) av 19.12.2003 nr. 124 Loven danner den rettslige basis for et omfattende regelverk om bl.a. smitteforebyggende tiltak knyttet til produksjon og oppbevaring av næringsmidler. Under loven sorterer bl.a. Drikkevannsforskrifter (også hjemlet i kommunehelsetjenesteloven og helseberedskapsloven). Loven forvaltes lokalt av kommunestyret og Mattilsynet som har delegert fullmakter.

[Lov om helsemessig beredskap](#) 2. desember 1955 Hjemler nødvendige tiltak i forhold til befolkningshygiene og helsetjeneste i en beredskapssituasjon.

Lov om vern mot forurensning og om avfall 13. mars 1981 ([Forurensningsloven](#)) – Teknisk sektor er delegert myndighet etter §37, siste ledd, og §35 i forhold til avfall i samband med utsalgssteder, turistanlegg, utfartssteder m.v., inkludert myndighet til å begjære påtale etter §79, siste ledd.

1.4 Definisjoner

Smittsom sykdom: En sykdom eller smittebærertilstand som er forårsaket av en mikroorganisme (smittestoff) eller del av en slik mikroorganisme, eller av en parasitt som kan overføres blant mennesker. Som smittsom sykdom regnes også sykdom som er forårsaket av gift (toksin) fra mikroorganismer.

Allmenfarlig smittsom sykdom: En sykdom som er særlig smittsom, som kan opptre hyppig, har høy dødelighet og/eller kan gi alvorlige eller varige skader som vanligvis fører til langvarig behandling, eventuelt sykehusinnleggelse, langvarig sykefravær eller rekonvalesens, eller kan få så stor utbredelse at sykdommen blir en vesentlig belastning for folkehelsen, eller utgjør en særlig belastning fordi det ikke fins effektive forebyggende tiltak eller helbredende behandling for den.

Alvorlig utbrudd av allmenfarlig smittsom sykdom: Et utbrudd eller fare for utbrudd som krever særlig omfattende tiltak. Folkehelseinstituttet kan i tvilstilfelle avgjøre når det foreligger et alvorlig utbrudd av allmenfarlig smittsom sykdom.

Smittevernlege: Kommuneoverlege eller kommuneoverlegens stedfortreder (se pkt. 3.1) er også tillagt ansvar for smittevernarbeidet, jfr. § 7-2 i smittevernloven

1.5 Kommunale oppgaver

Kommunen skal ifølge smittevernloven sørge for at alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen er sikret nødvendig smittevernhjelp. Se utdrag av smittevernloven:

Smittevernloven § 7-1

Kommunen skal sørge for at alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen med hensyn til smittsom sykdom er sikret nødvendige forebyggende tiltak, undersøkelsesmuligheter, behandling og pleie utenfor institusjon og pleie i sykehjem eller annen kommunal helseinstitusjon.

Kommunen skal også utføre de oppgaver innen smittevernet som pålegges i loven her eller bestemmelser i medhold av loven, herunder

- Skaffe seg oversikt over art og omfang av de smittsomme sykdommer som forekommer i kommunen.
- Drive opplysning om smittsomme sykdommer og gi råd og veiledning om hvordan de forebygges.
- Sørge for at individuelt forebyggende tiltak blir satt i verk.
- Sørge for at andre tiltak etter denne loven eller kommunehelsetjenesteloven blir satt i verk.

Tiltak og tjenester for å forebygge smittsomme sykdommer eller motvirke at de blir overført skal utgjøre et eget område i planen for kommunenes helsetjeneste. Helsetjenesten i kommunen skal samarbeide med myndigheter som har oppgaver av betydning for tiltakene.

Kommunen skal føre tilsyn og sørge for at reglene i loven blir overholdt og at vedtak i medhold av loven blir gjennomført.

Ved iverksetting av tiltak etter paragrafene 3-1 og 3-8 kan kommunen mot vederlag bruke og om nødvendig skade andres eiendom.

2. DEMOGRAFISKE OG GEOGRAFISKE FORHOLD

- Sortland kommune består 1.1.2016 av 10214 innbyggere fordelt med ca. 70 % bosatt på Langøya og 30 % på Hinnøya.
- Kommunen måler 721 kvadratkilometer.
- Sortland er å regne for et regionsenter for omlandet, med totalt ca. 30000 innbyggere.
- Kommunen utgjør tyngdepunktet i Vesterålen innenfor kommunikasjon, utdanning, kultur, service og handel.
- Kommunens lokalsykehus er Nordlandssykehuset Vesterålen, lokalisert på Stokmarknes omtrent 3 mil unna.

3. PERSONELL OG MATERIELLE RESSURSER I SMITTEVERNARBEIDET

3.1 Ansvar og fullmakter

Kommuneoverlegens fullmakter til å fatte vedtak for å begrense og håndtere utbrudd av smittsomme sykdommer er regulert i smittevernloven.

Ved større utbrudd trer **pandemiplan** i bruk, se vedlegg 6.2

Ved så store utbrudd som for eksempel ved situasjoner med svært stort antall syke, fravær av nøkkelpersoner, og /eller sentrale funksjoner rammes(som vannforsyning, renovasjon o.l.) trer også [Plan for helsemessig og sosial beredskap](#), for kommunen inn

Ved kommuneoverlegens fravær **utpekes stedfortreder** av kommunalsjef for helse og omsorg.

3.2 Kommuneoverlegen/smittevernlegen

Kommuneoverlegen er faglig rådgivende lege og **smittevernlege i kommunen**.

Ved lokale utbrudd av smittsom sykdom blant innbyggerne i en kommune, har kommuneoverlegen ifølge smittevernloven (§ 7-2) ansvaret for å lede og organisere den delen av oppklaringsarbeidet som foregår innen befolkningen, samt utarbeide beredskapsplaner for dette arbeidet.

Kommuneoverlegen har ansvaret for å iverksette eventuelle tiltak rettet direkte mot befolkningen. Effektiv etterforskning av utbrudd krever imidlertid tett tverrfaglig samarbeid lokalt og sentralt mellom helsevesenet, Mattilsynet og iblant også andre etater.

I hastesaker kan smittevernlegen utøve den myndighet kommunestyret har etter § 4-1 i smittevernloven. Vedtak som ikke vurderes som hastevedtak, behandles av smittevernnemnda jfr. Smittevernlov.

Prosedyre hastesak : [smittevernlov og tvang](#)

Kommuneoverlegen skal varsle fylkesmannen og Folkehelseinstituttet. I tillegg skal Mattilsynet varsles ved mistenkt eller påvist smittsom sykdom overført med næringsmiddel eller som kan skyldes smitte fra dyr.

3.3 Allmennlege

Alle legene har i det daglige arbeidet ansvarlig for diagnostikk og behandling av personer med infeksjonssykdommer. Legene er i smittevernloven tillagt ansvar for oppfølging av smittede personer og skal drive smitteoppsporing, samt uten hinder av lovbestemt taushetsplikt (§ 2.2 i smittevernloven) rapportere alvorlige infeksjonssykdommer til kommuneoverlegen. Hvis kommuneoverlegene/smittevernlegen ikke er å få tak i skal [døgnåpen smittevern](#) ved folkehelseinstituttet varsles direkte. **Telefonliste vedlegg 6.1**

3.4 Helsestasjonen inkl. flyktningehelsesøster

Helsestasjonen har ansvar for vaksinasjon og forbyggende arbeid blant barn og unge, dvs. barnekontrollene og skolehelsesøstertjenesten.

Helsestasjon for ungdom drives på helsestasjonen i samarbeid med Øksnes kommune.

Flyktningehelsesøster kartlegger, følger opp og koordinerer flyktnings helse. Kommunen har eget tuberkulosekontrollprogram, se vedlegg 6.4.

3.5 Miljørettet helsevern

Sortland kommune har kommuneoverlege som jobber med MVH.

3.6 Pleie- og omsorgspersonell

Sortland kommune har mange sykepleiere, hjelpepleiere og andre omsorgsarbeidere tilsatt. Ved behov for innkalling av folk i en eventuell beredskapssituasjon refereres det til [Plan for helsemessig og sosial beredskap](#) for Sortland kommune.

3.7 Teknisk avdeling

Teknisk avdeling har oppgaver innen drikkevannsforsyning, renovasjon og avløp. Det er av stor betydning for smittevernet at disse oppgavene ivaretas i henhold til lover og forskrifter.

3.8 Mattilsynet

Mattilsynets viktigste oppgave innen smittevern er å bidra til å sikre forbrukerne helsemessig trygg mat og trygt drikkevann, dvs. forebygge næringsbårne infeksjoner. Dette innbefatter tilsyn av sykehjemmets kjøkken, matvarebutikker, meierivirksomhet, vannverk, serveringssteder, hotellkjøkken, og ambulerende handel av matvarer

Det foreligger en samarbeidsavtale mellom Sortland kommune og Mattilsynet.

3.9 Materiell til bruk i smittevernarbeid

- Folkehelseinstituttet og apotek leverer vaksiner til vaksinasjoner
- Legekontorene har eget medisinlager og lage av laboratorieutstyr til prøvetaking.
- [Se også Plan for helsemessig og sosial beredskap.](#)

3.10 Øvrige ressurser

- **Vesterålen legevakt** har til enhver tid oversikt over hvem som er fungerende smittevernlege
- **Nordlandssykehuset Vesterålen Smittevernlege** Har egen Smittevernlege, 30 km fra Sortland, Primærsykehus ved innleggelse for diagnostikk og behandling ved smittsom sykdom
- **Avdeling for laboratoriemedisin Nordlandssykehuset** står for diagnostikk
- **Tuberkulosekoordinator** har Nordlandssykehuset Bodø som arbeidssted
- **Kompetansesenter i smittevern Helse Nord (KORSN)** Regional smittevernlege. Skal bistå smittevernpersonell i spesialist- og kommunehelsetjenesten, og bidra til økt kompetanse innen smittevern
- **Folkehelseinstituttet** organiserer meldesystem for infeksjonssykdommer og informasjon til kommunene.
- MSIS.
- Døgnåpen smittevern vakt for råd og veiledning ved utbrudd

- **Fylkeslege** Tilsyn og klagesaksbehandling med kommunehelsetjenesten og smittevernarbeidet. Etter § 4-2 og 5-8 i smittevernloven.
- **Fylkesmannen** er sekretariat for smittevernsmemda som er hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus § 5-2 og 5-3 om tvungen legeundersøkelse og isolering.
- **Politi** Avgi melding til helsemyndighetene i henhold til tuberkuloseforskrifter

3.11 Økonomi

Smittevernarbeidet dekkes normalt innen ordinær kommunal drift. Personer som har allmenfarlig smittsom sykdom skal ha nødvendig helsehjelp uten begrensinger av eventuell svak kommunal økonomi, og får gratis legehjelp og behandling.

4. SMITTEVERNARBEID I NORMALSITUASJON

4.1 Helseopplysning/rådgivning

Helseopplysning i forhold til smittsomme sykdommer er en del av kommunehelsetjenestens arbeid. Dette utføres av allmennlegene og helsestasjonen.

- **Helsestasjonen** har et spesielt ansvar for:

- barn, skoleungdom og flyktninger og er involvert i rådgivning til skoler og barnehager
- generell informasjon til skoleungdom omkring seksuelt overførbare sykdommer og ved enkelttilfeller av andre infeksjonssykdommer der målrettet informasjon er nødvendig

- **Allmennlegene**

Skal diagnostisere, behandle og informere pasienter med smittsomme sykdommer. Smittevernloven gir den enkelte lege i oppgave å følge opp den enkelte pasient med smittsom sykdom. Det forutsettes at alle fastleger har kjennskap til smittevernloven og dens innhold

4.2 Vaksinasjon.

4.2.1 Helsestasjonen og skolehelsetjenesten har ansvar for å tilby alle barn og unge vaksinasjon etter [barnevaksinasjonsprogrammet](#).

4.2.2 *Reisevaksiner* Rådgivning og vaksinasjon tilbys ved legekantorene

4.2.3 *Influensavaksine* tilbys risikogrupperne av kommunens beboere ved sesonginfluensa

4.3 Tuberkulosekontroll

Smittevernloven § 7-1 bestemmer at kommunen har primæransvar for gjennomføring av tuberkulosekontrollen.

Kommunen har plikt til å utarbeide eget tuberkulosekontrollprogram som del av smittevernplanen

Kommuneoverlegen skal se til at oppgavene blir utført etter [Forskrift om tuberkulosekontroll](#).

Helsesøster er delegert viktige praktiske oppgaver i det tuberkuloseforebyggende arbeidet. Oppgavene er blant annet knyttet til opplysningsvirksomhet rettet mot spesielle deler av befolkningen. Helsesøster vaksinerer mot tuberkulose ved behov. Helsesøster bistår også i arbeidet med kartlegging, smitteoppsporing og oppfølging av kommunens kontrollrutiner i tuberkulosearbeidet.

Se vedlegg 6.4 Tuberkulosekontrollprogram for Sortland kommune

4.4 Varslingsplikt og varslingsrutiner

Med varsling menes en umiddelbart formidlet beskjed på en slik måte at varsleren kan forvise seg om at mottakeren har mottatt varslet. Et varsel gis vanligvis per telefon og skal gis i tillegg til skriftlig melding.

Det vanligste er varsling om allmenfarlig smittsom sykdom. Og en varsling til kommuneoverlegen skal skje uten hinder av lovbestemt taushetsplikt etter § 2.2 i smittevernloven

Helsepersonell har **varslingsplikt** til kommuneoverlegen etter MSIS- forskriften og tuberkuloseregisterforskrift dersom de mistenker eller påviser tilfeller av utvalgte smittsomme sykdommer.

Sykdommene dette gjelder er [smittsomme sykdommer gruppe A](#)

Se Folkehelseinstituttets [varslingsrutiner](#)

Dersom kommuneoverlegen ikke kan varsles, skal Folkehelseinstituttet umiddelbart varsles. Kommuneoverlegen skal varsle fylkesmannen og Folkehelseinstituttet. I tillegg skal Mattilsynet varsles ved mistenkt eller påvist smittsom sykdom overført med næringsmiddel eller som kan skyldes smitte fra dyr. Etter at slik varsling er gjort, skal legen sende MSIS-melding på vanlig måte.

4.5 MSIS

Folkehelseinstituttet overvåker smittsomme sykdommer i Norge og driver Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS). MSIS er det offisielle norske overvåkningssystemet som innebærer en kontinuerlig systematisk innsamling, analyse og formidling av data. Leger har meldeplikt ved befatning med smittsomme sykdommer. Disse er delt inn i tre grupper og meldingsrutinene er ulike i de forskjellige gruppene.

[MSIS](#)

4.6 Drikkevann

I Norge har vi for det meste overflatevann som drikkevannskilder. Dette gjelder også for Sortland kommune som henter vann til 6800 innbyggere fra Storvannet på Langøya. Hovedvannverket i kommunen heter Sortland vannverk, til sammen finnes det 7 kommunale og 5 private vannverk.

Sortland kommune har en Hovedplan Vannforsyning som regulerer internkontroll og beredskap, og denne blir ukentlig etterlevd. Det er kommuneoverlege i samråd med Mattilsynet som utøver tilsyns kontroll med vannverket. Sortland kommunes enhet Kommunalteknikk har driftsansvar for drikkevannet som leveres fra kommunale

vannverk.

4.7 Kloakk og avløp

Teknisk enhet har driftsansvar for kloakk- og avløpsanlegg. Lekkasje i kloakknett kan medføre alvorlig smitterisiko og derfor er dette regulert i forskrift om helselovgivning.

4.8 Avfallshåndtering

Det interkommunale renovasjonsselskapet Reno-Vest er ansvarlig for all renovasjon i Sortland kommune. Selskapet samler inn avfall fra husstander i og omkring Vesterålen og i tillegg fra en rekke bedrifter. Ordinært avfall sorteres og gjenbrukes i betydelig omfang. Smittefarlig avfall fra f.eks. sykehjem, legekontor eller veterinær, spesialbehandles avhengig av type.

4.9 Skadedyrkontroll

I Norge er rotter det skadedyret som har størst potensial for overføring av Smittsomme sykdommer. Andre dyr som kan overføre smitte er katter, hunder, måser og duer, men dette utgjør for tiden ikke noe problem i Norge. Kommuneoverlegen er delegert myndighet til å undersøke og behandle saker vedrørende skadedyr. Bekjempelse av skadedyr skjer i samarbeid med eksterne profesjonelle firma og Mattilsynet.

4.10 Kontroll med andre virksomheter

4.10.1 Skoler og barnehager

Skoler og barnehager skal drives slik at spredning av smittsomme sykdommer forebygges. Og det er leder av institusjonen som er ansvarlig for dette arbeidet. Kommuneoverlegene skal føre tilsyn med at generell hygiene ivaretas m.m. og godkjenner ut fra forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager mv.

4.10.2 Sykehjem og helsetjeneste utenfor institusjon

Det er viktig å drive institusjoner og hjemmebaserte tjenester slik at spredning av smittsomme sykdommer begrenses. Det er leder av hver enkelt pleie- og omsorgsenhet som er ansvarlig for å følge opp dette. **Infeksjonskontrollprogram** skal utarbeides og tilpasses den enkelte institusjon

4.10.3 Overnattingssteder og forsamlingslokaler

Mattilsynet utfører tilsyn i overnattingssteder med hensyn på kjøkken og næringsmiddelhygieniske forhold

4.10.4 Basseng

Kommunen har 2 skolebasseng og et varmtvannsbasseng, sistnevnte ligger på Lamarktunet. Kommunen har driftsansvar og skal ha internkontrollrutiner for å sikre desinfeksjon, renhold og hindre smittespredning.

4.10.5 Frisørsalonger, hulltakingsbedrifter, tatoveringsvirksomheter, solarium mm

Kommuneoverlegen skal føre tilsyn med at generell hygiene ivaretas, dette arbeidet er startet i Sortland kommune nå

5. SMITTEVERN I BEREDSKAPSITUASJON

5.1 Ansvar og organisering

Kommuneoverlegen er hovedansvarlig i en beredskapssituasjon, evt. stedfortreder, og er tillagt oppgaver i henhold til smittevernlov med forskrifter.

Starten på en beredskapssituasjon vil oftest være at smittevernlege mottar telefonisk eller skriftlig melding om sykdomsutbrudd i kommunen.

Smittevernlegen må kartlegge situasjon, alvorlighetsgrad og omfang av utbrudd og lokale forhold som har betydning for fare for videre spredning av sykdom. Smittevernlegen må innhente opplysninger fra lege som har diagnostisert sykdom, annet helsepersonell, konsultere gjeldene retningslinjer eller rådgivende institusjoner som [Folkehelseinstituttet](#). På bakgrunn av denne informasjon må smittevernlegen vurdere om lokale smitteverntiltak skal settes i verk

Se [varslingsrutiner](#)

5.2 informasjon

Det er svært viktig med tidlig informasjon til ulike instanser. Smittevernlegen er ansvarlig for informasjon etter å ha kartlagt og vurdert situasjonen

Syke eller pårørende skal informeres før informasjon gis offentlig

Smittevernlegen må samarbeide med helsesøster, andre leger, bedriftshelsetjenesten, mattilsynet og lokale media for å gi rask og korrekt informasjon

Informasjon til:

Helsepersonell; leger, legevakten, aktuelle enhetsledere, smittevernlege ved Nordlandssykehuset

Den/de som er syke og nære pårørende

- Om sykdomsforløp og tiltak for å hindre smittespredning
- Om behov for å gå ut med offentlig informasjon

Institusjoner (skoler, barnehager, bedrifter)

Skriftlig og muntlig informasjon bør gis fortløpende

Rådmann

Ordfører

Lokalbefolkning via media (ev pressemelding)

- For å hindre smittespredning
- Øke årvåkenhet ved tidlig sykdom
- Begrense unødig bekymring

Folkehelseinstituttet og fylkesmannens helseavdeling

Ansvarlig:

Smittevernlege

**Fastlege/sykehuslege
Smittevernlege**

Smittevernlege

Smittevernlege

Rådmann

Smittevernlege

Smittevernlege

5.3 Smitteoppsporing

Smitteoppsporing er blant de viktigste virkemidler for å få stanset eller begrense utbredelsen av smittsom sykdom. Hensikten er å bryte smitekilden. Smittevernloven pålegger leger å drive smitteoppsporing når det er oppdaget tilfeller av allmenfarlig smittsom sykdom. Ansvar for smitteoppsporing ved miljøsmitte ligger hos smittevernlegen. Behandlende lege og annet helsepersonell plikter å delta i dette arbeidet. Dersom smitten overføres via vann, næringsmidler eller dyr, vil Mattilsynet og kommunens enhet for kommunalteknikk medvirke

5.4 Primærbehandling

Den legen som først mistenker eller påviser en smittsom sykdom, er også ansvarlig for å følge opp selv, i den grad han anser seg kompetent, og i samråd med smittevernlegen ta alt ansvar for pasienten, så lenge tiltaket skjer frivillig. Diagnostiske og behandlingsmessige overveielser må tas, samt vurdere sykemelding, miljøundersøkelse og informasjon til pårørende/nære kontakter

Behovet for spesialistbehandling og eventuell innleggelse avgjøres av behandlende lege eventuelt i samråd med smittevernlege

5.5 Vaksinasjon/bekjempelse

Omfatter alle tiltak som iverksettes ved en faresituasjon for å unngå eller begrense omfanget. Det være seg massevaksinering, desinfeksjon, destruksjon av gjenstander osv. Når det gjelder massevaksinering kan departementet pålegge **tvungen vaksinasjon** hvis en finner det nødvendig og hensiktsmessig. Dette vil trolig være mest aktuelt hvis infeksjon truer, men ennå ikke har nådd til kommunen.

5.6 Spesielle sykdomsutbrudd

Her omtales noen sykdomskategorier som etter en risikovurdering oppfattes som moderat til svært sannsynlig og samtidig alvorlige enten fordi enkelttilfeller er svært alvorlig eller fordi utbrudd kan bli omfattende. Se også [Folkehelseinstituttets smittevernhåndbok](#).

5.6.1 Vannbåren infeksjon

Infeksjoner som smitter via drikkevann kan medføre store og alvorlige sykdomsutbrudd der svært mange blir syke over kort tid. Dette vil oftest være mage-tarminfeksjoner som salmonella, campylobakter, hepatitt A, giardia lamblia og ulike virusinfeksjoner som Norwalk. Derfor er forebyggende tiltak og rask reaksjon ved mistanke om svikt i de hygieniske barrierer som skal beskytte mot forurensning særdeles viktig. Mattilsynet vil følge opp dette arbeidet.

Tiltak:

- Avstengning av vannkilde til hygieniske forhold er under kontroll. (Bare aktuelt hvis det finnes reservevannforsyning). Ansvarlig: Vannverkseier etter pålegg fra Mattilsynet eller kommuneoverlegen.
- Rette opp svikt eller mangler i vannbehandlingsanlegg eller legge til reserveklorering. Ansvarlig: Vannverkseier/smittevernlege.
- Informasjon om koking av drikkevann via lokal radio/TV/aviser. Ansvarlig: Vannverkseier.
- Prøvetaking av vannforsyningssystemet. Ansvarlig: Vannverkseier.
- Prøver av den syke for identifikasjon smittestoff. Ansvarlig: Smittevernlegen.

- Diagnostikk og behandling, informasjon til de syke for å hindre videre smitte, sykemelde personer fra næringsmiddelbedrift eller helsetjeneste til smittefare er over. Dette gjøres av allmennleger og smittevernlegen

5.6.2 Matbåren infeksjon

Dette vil oftest være mage-tarminfeksjoner. Hyppigst er trolig toksinindusert matforgiftning med bakterietoksiner der mange får en kortvarig sykdom. Dette er sykdomsutbrudd som sjelden blir diagnostisert og der det oftest er for seint å gjøre noe når utbruddet identifisert, men hygiene ved næringsmiddelbedrifter skal følges opp av Mattilsynet når slike utbrudd blir kjent. Dersom det er grunn til å mistenke at en ansatt i næringsmiddelbedrift er årsak til smitten skal smittevernlegen og mattilsynet kreve prøve av vedkommende (jfr. smittevernloven og kommunehelsetjenesteloven).

Tiltak:

- Diagnostikk og behandling, informasjon til de som er syke for å hindre videre smitte, sykemelde fra næringsmiddelbedrift eller helsetjeneste til sikker symptomfrihet. Ansvarlig: Smittevernlegen/allmennleger/sykehus.
- Kartlegge utbrudd. Ansvarlig: Mattilsynet og smittevernlegen, gjensidig varslingsplikt.
- Informasjon til publikum og evt. skole, barnehager, bedrifter for å hindre videre smitte og kartlegge antall syke. Ansvarlig: Smittevernlegen.
- Intervju av syke for å identifisere smittekilde. Ansvarlig: Mattilsynet.
- Kontroll av næringsmiddelbedrifter. Ansvarlig: Mattilsynet.

5.6.3 Infeksjon via dråpesmitte

Dette gjelder de fleste luftveisinfeksjoner, som er blant de vanligste infeksjonssykdommer av relativt uskyldig art, sjeldnere enkeltstående tilfeller av mer alvorlig, men lite smittsom sykdom. Vi har årlige influensaepidemier som kan være alvorlig for enkeltindivider, og her anbefales vaksinerings til utsatte grupper Det er en reell fare for et mer alvorlig utbrudd av influensasykdom ved endringer i virusegenskaper. Dette vil være utbrudd som rammer større områder internasjonalt, slik at vi vil være forberedt via internasjonal infeksjonsovervåking. Se pandemiplan vedlegg 6.2

Meningokokksykdom (smittsom hjernehinnebetennelse) er en infeksjon som er alvorlig og opptrer oftest blant barn og ungdom. Oppfølging, informasjon, behandling av primærkontakter, vaksinerings osv gjøres i kontakt med Folkehelseinstituttet. **Se [meningokokkveileder](#)**
Rask og korrekt informasjon til nærmiljø er svært viktig ved meningokokksykdom

5.6.4 Infeksjon via blodsmitte

I denne gruppen er alvorlige sykdommer som Hepatitt B, Hepatitt C og HIV, og i noen grad også Hepatitt A infeksjoner. En viktig smittekilde er urene sprøyter blant injiserende stoffmisbrukere og innvandrere fra land med høy forekomst er også en risikogruppe. Hep B tilbys nå i barnevaksinasjonsprogrammet.

5.6.5 Seksuelt overførbart sykdom

I den daglige praksis er chlamydia og herpes de mest aktuelle SOS. I sjeldne tilfeller forekommer smitte med gonore, syfilis og HIV. Chlamydia meldes nå kun en gang pr. år fra alle medisinsk-mikrobiologiske laboratorier. Det viktigste ved chlamydiatilfeller er aktiv

smitteoppsporing utført av den smittede og lege. Legen som diagnostiserer sykdommen har behandlende og rådgivende funksjon overfor den smittede. Ved tilfeller av HIV, hepatitt, gonore eller syfilis har diagnostiserende lege ansvar for å gjennomføre smitteoppsporing.

5.6.6 Tuberkulose

Sortland er i henhold til Forskrift om tuberkulosekontroll av 21. juni 2002 pålagt å ha et tuberkulosekontrollprogram som en del av smittevernplanen. Tuberkulosearbeidet er detaljert i Folkehelseinstituttets [Tuberkuloseveileder](#)

Helsesøster, allmennleger og smittevernlege samarbeider om dette arbeidet. Se tuberkulosekontrollprogram vedlegg 6.4

5.5.7 Melding om smittsom sykdom fra skip

Smittevernlegen kan etter ønske fra skipskaptein begjære medisinsk tilsyn ved sykdomsutbrudd på skipet. Smittevernlegen har ansvar sammen med evt. Mattilsynet for å føre tilsyn med skipet for å avklare alle forhold rundt en epidemi, samt vurdere medisinske tiltak i forhold til dette.

5.7 Smitteavfall

I en situasjon med en epidemi med en smittsom sykdom, er forsvarlig håndtering av smitteavfall særdeles viktig. Smitteavfall bør destrueres (brennes) eller graves ned på et sted i god avstand fra drikkevannskilder og vassdrag som drenerer til drikkevannskilder. Smittevernlegen må foreta en nøye gjennomgang av rutiner med de som blir gitt ansvar for håndtering og transport av smitteavfall for å sikre at riktige prosedyrer blir fulgt.

5.8 Forsamlingskontroll

Smittevernloven gir kommunen hjemmel til å sette i verk forbud mot møter og sammenkomster, stengning av virksomheter som samler mange mennesker, samt stans eller begrensninger i kommunikasjon. Slike vedtak skal treffes av rådmannen etter råd fra smittevernlegen.

5.9 Skadedyrkontroll

I Norge er rotter det skadedyret som har størst potensial for overføring av smittsomme sykdommer. Andre dyr som kan overføre smitte er katter, hunder, måser og duer, men dette utgjør for tiden ikke noe problem i Norge. Overføring av pest og flekktyfus via lopper og lus har ikke forekommet i Norge på mange år. Kommuneoverlegen er delegert myndighet til å undersøke og behandle saker vedrørende skadedyr. Bekjempelse av skadedyr skjer i samarbeid med eksterne profesjonelle firma og Mattilsynet.

6 VEDLEGG

6.1 Telefonliste

FUNKSJON/NAVN	Mobil Jobb
Kommuneoverlege Mette Røkenes	95 26 44 00
Kommunalsjef helse/omsorg Sture Jacobsen	91 17 15 94
Rådmann Randi Gregersen	91 16 32 79
Ledende helsesøster Inger Johanne Rasmussen	91 16 67 79
Avdelingsleder legekantor Esther Holand	90 09 43 28
Legevakt	116 117
Flyktningehelsesøster	76 10 92 30
Mattilsynet	22 40 00 00
Nordlandssykehuset Vesterålen	75 42 40 00
Mikrobiologisk lab Bodø	75 57 83 30
Tuberkulosekoordinator Bodø	75 57 10 98
Smittevernvakta (døgnåpen FHI)	21 07 63 48
Apotek 1	76 11 1530
Boots apotek	76 10 9710
Fylkeslegen Bodø	75 53 15 00

6.2 Pandemiplan

6.3 [Plan for helsemessig og sosial beredskap](#)

6.4 [Tuberkulosekontrollprogram](#)

6.5 [Organisasjonskart](#)